

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 32/2010-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. januára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti K., s. r. o., K., a Ing. V. K., K., vo veci namietaného porušenia ich základných práv upravených v čl. 46 ods. 1 a 4, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ich práv upravených v čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Zpz 387/03, ako aj jeho uznesením z 8. septembra 2008, uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Cob/184/2008-150 z 27. novembra 2008 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Obdo 1/2009 z 30. septembra 2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti K., s. r. o., a Ing. V. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. decembra 2009 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti K., s. r. o., K. (ďalej aj

„sťažovateľka“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), a Ing. V. K., K. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia ich základných práv upravených v čl. 46 ods. 1 a 4, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a ich práv upravených v čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Zpz 387/03, ako aj jeho uznesením z 8. septembra 2008, uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Cob/184/2008-150 z 27. novembra 2008 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. Obdo 1/2009 z 30. septembra 2009.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli:

„Predmetom tejto sťažnosti je zastavenie dovolacieho konania Najvyšším súdom SR, ktoré dovolanie podala Sťažovateľka 1 proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorý potvrdil prvostupňové súdne rozhodnutie o povolení výmazu Sťažovateľky 1 z obchodného registra, kedy bol výmaz uskutočnený skôr, než bolo toto rozhodnutie doručené účastníčke konania, ako priamy dôsledok neustanovenia právneho zástupcu Sťažovateľke 1 Okresným súdom Košice I, s potvrdzujúcim uznesením Krajského súdu Košice.

Sťažovateľka č.1 túto sťažnosť podáva s tým, že necháva na zvážení Súdu, či sa môže jej sťažnosťou zaoberať, keďže ju podáva ako zaniknutá osoba.

Nakoľko Sťažovateľka č.1 v čase podávania tejto sťažnosti objektívne nejestvuje, z dôvodu právnej istoty podáva za Sťažovateľku č.1 túto sťažnosť aj jej ex-konateľ, Sťažovateľ č.2. Je však pravdou, že jeho oprávnenie konať za Sťažovateľku 1 zaniklo dňom jej výmazu z obchodného registra.

Sťažovateľ č.3 podáva túto sťažnosť sám za seba, ako fyzická osoba, vlastník obchodného podielu v Sťažovateľke 1, ktorý obchodný podiel dňom jej výmazu z obchodného registra zanikol. Ak bol výmaz nezákonný, Sťažovateľ 3 stratil svoj majetok spôsobom, v zákone neupravenom.

Sťažnosť sa týka konania súdu vo veci výmazu Sťažovateľky 1 z obchodného registra, pričom jej účelom je náprava porušených základných práv sťažovateľov, vrátane obnovy zápisu Sťažovateľky 1 do obchodného registra. Z tohto pohľadu by táto sťažnosť mala byť

umožnená, napriek uskutočnenému výmazu Sťažovateľky 1 z OR.

Podaním zo dňa 17. 11. 2007 sťažovatelia podali Súdu príbuznú sťažnosť, ktorú súd uznesením č. k. III. ÚS 117/08, zamietol. Túto sťažnosť sťažovatelia doplnili podaním zo dňa 11.4.2008, ktoré doplnenie Súd zamietol samostatným rozhodnutím č. k. IV. ÚS 180/08.

Sťažovatelia sú toho názoru, že táto sťažnosť sa týka inej veci, aj keď s výmazom Sťažovateľky 1 z OR súvisiacej. Vo vyššie uvedenej sťažnosti s jej doplnením namietali sťažovatelia nezákonný výmaz a rozhodnutie odvolacieho súdu. Ústavný súd sťažnosť a jej doplnenie odmietol z dôvodu nedostatku aktívnej legitímácie sťažovateľov a z dôvodu nevyčerpania opravných prostriedkov (o podanom dovolaní nebolo ešte rozhodnuté).

Ako je uvedené vyššie, táto sťažnosť sa týka práve uvádzaného dovolacieho konania.

Sťažovatelia nie sú v tomto konaní zastúpení advokátom a preto túto sťažnosť predkladajú napísanú tak, ako toho boli laicky schopní predovšetkým z dôvodu, aby Súd mohol rozhodnúť o ich žiadosti o pridelenie právneho zástupcu, ktorý, ak Súd žiadosti vyhovie, by mal sťažnosť doplniť a upraviť tak, aby profesionálne odzrkadľovala skutkový stav veci a porušené práva sťažovateľov, v súlade so zákonom a vôľou sťažovateľov. Preto, ak v tomto podaní sťažovatelia opomenú uviesť niektoré dôležité skutočnosti či námietky, neznamená to, že danú skutočnosť nenamietajú, ale len to, že odborne neboli spôsobilí takúto skutočnosť uviesť, či namietat.

Rovnako, sťažovatelia si nie sú istí, ktorý súd ich základné práva vlastne porušil. Z dôvodu právnej istoty preto za porušovateľov označujú všetky súdy, ktoré v danej veci konali.“

Sťažovatelia ďalej popisujú v sťažnosti skutkový stav, ktorý predchádzal podaniu sťažnosti ústavnému súdu, takto:

„V r. 1996 zažalovala Č. a.s. na Krajskom súde v Košiciach svoje pohľadávky proti Sťažovateľke č. 1. Žaloby boli vedené pod č. k. 12Cb 1508/96, 13Cb 1509/96, 9Cb 1791/96, 9Cb 1507/96, 7Cb 1506/96 neskôr 5Cb 1504/02.

Neskôr, pred rozhodnutím nezávislého súdu vo veciach podaných žalôb, podala Č. a.s. z dôvodu tých istých sporných a zažalovaných pohľadávok návrh na vyhlásenie konkurzu na Sťažovateľku č.1.

Aj napriek tomu, že ani o jednej zo žalôb nebolo rozhodnuté a teda navrhovateľ

konkurzu nebol osobou oprávnenou na podanie takéhoto návrhu, nakoľko nebol schopný preukázať existenciu svojej nespornej pohľadávky, Krajský súd Košice, v rozpore s ust. §4 ZKV tento konkurz vyhlásil uznesením zo dňa 20. 2. 1998, č. k. 1K 256/96-16. Za správkyňu konkurznej podstaty bola ustanovená JUDr. I. S., K.

Na návrh správkyne konkurznej podstaty zo dňa 13. 9. 1999 (príloha č. S283), súd zrušil konkurz uznesením zo dňa 12. 1. 2000, č. k. 1K 256/96-31 (S280).

Okresný súd Košice I, ako súd registrový, uznesením zo dňa 2. 2. 2000 zosúladiť novovzniknutý stav faktický so stavom právnym (S281).

Zrušením konkurzu odpadla prekážka pokračovania konaní na podklade žalôb Č. a.s. a v niektorých prípadoch nezávislé súdy v konaniach pokračovali.

V konaní 5Cb 1504/02 súd v r. 2003 uložil žalobcovi sprístupniť Sťažovateľke 1 časť svojho účtovníctva a doručiť súdu zápis o jednaní o súdom položenej otázke. Žalobca túto výzvu súdu ignoroval a namiesto toho sa obrátil na registrový súd s podnetom na výmaz Sťažovateľky 1 z OR. Okresný súd Košice I tomuto podnetu vyhovel a uznesením zo dňa 2. 4. 2003 (S17) zahájil konanie o zmene zápisu v OR u Sťažovateľky 1. Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

Uznesením zo dňa 9. 7. 2007, č. k. Sro 41/V-85; 31 Zpz 387/03 Okresný súd Košice I povolil výmaz Sťažovateľky 1 z OR (S794). Toto uznesenie bolo právnemu zástupcovi Sťažovateľky 1 doručené dňa 24. 9. 2007, pričom z poučenia vyplýva, že proti uzneseniu je možné v 15-dňovej lehote podať odvolanie.

K faktickému výmazu Sťažovateľky 1 z OR došlo dňa 17. 9. 2007, teda 7 dní pred doručením uznesenia o povolení výmazu (internetový výpis K. s.r.o. z OR).

Nejestvujúca Sťažovateľka 1 podala z dôvodu právnej istoty podaním zo dňa 9.10.2007 proti doručenému uzneseniu odvolanie, v zmysle poučenia súdom (S795).

Prepis pokračovania skutkového stavu zo sťažnosti v konaní č. IV. ÚS 180/08 (sťažovatelia navrhujú Súdu pripojenie tohto spisu):

- uznesením zo dňa 31. 1. 2008 (S842), č. k. 1Cob/96/2007-104, Krajský súd Košice potvrdil uznesenie Okresného súdu Košice I, napadnuté odvolaním nejestvujúcou odvolateľkou;

- podaním zo dňa 19. 3. 2008, nejestvujúca Sťažovateľka 1 podala proti uzneseniu odvolacieho súdu dovolanie (S844). O dovolaní nie je zatiaľ rozhodnuté. ...

Podaním zo dňa 27. 3. 2008 Sťažovateľka 1 svoje dovolanie doplnila o návrh na pripustenie opravy podania (S850).

Výzvou zo dňa 29. 4. 2008 Okresný súd Košice I vyzval Sťažovateľku 1, aby si v dovolacom konaní ustanovila advokáta ako zástupcu, alebo, aby súdu relevantným spôsobom preukázala, že splňa podmienky na pridelenie právneho zástupcu súdom. Súd k výzve pripojil tlačivo „vzor 6“ (S867).

Sťažovateľka 1 na výzvu odpovedala podaním zo dňa 15. 5. 2008 (S868), pričom ešte predtým konzultovala telefonicky s kanceláriou súdu otázku nevyplniteľnosti zaslaného tlačiva. Sťažovateľka súd vyrozumela o nevyplniteľnosti zaslaného tlačiva, o nemožnosti ustanovenia si právneho zástupcu vzhľadom na už vykonaný výmaz z OR a upozornila súd na zákonnú nemožnosť, aby vôbec nejaký majetok vlastnila.

Uznesením zo dňa 8. 9. 2008, č. k. 31Zpz 387/03, súd Sťažovateľke nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov a neustanovil jej zástupcu z radov advokátov (S907) .

Sťažovateľka 1 sa proti tomuto uzneseniu odvolala podaním zo dňa 30. 10. 2008 (S908).

Uznesením zo dňa 27. 11. 2008, č. k. 2Cob/184/2008, odvolací súd napadnuté rozhodnutie potvrdil (S1116).

Výzvou zo dňa 22. 1. 2009 Okresný súd Košice I vyzval Sťažovateľku 1 na odstránenie nedostatkov odvolania - ustanovenie právneho zástupcu (S1117).

Uznesením zo dňa 30. 9. 2009, č. k. 6 Obdo 9/2009 Najvyšší súd SR dovolacie konanie zastavil (S1118).“

K samotnému dovolaciemu konaniu sťažovateľa uvádzajú:

«Argumentácia uvedená v tejto časti vychádza z predpokladu, že súd môže v dovolacom konaní konať aj so zaniknutou účastníčkou konania, v ktorom duchu sa nepriamo vyslovil aj ústavný súd (IV. ÚS 180/08-15).

Za platnosti vyššie uvedeného predpokladu, sťažovatelia sú presvedčení, že prostredníctvom podaného dovolania mohli svoje práva obrániť a v konečnom dôsledku zabrániť výmazu Sťažovateľky 1 z OR. ...

Sťažovateľka 1 bránila svoje práva podaním dovolania. Nakoľko ho podávala po dátume svojho výmazu z OR, objektívne nebola schopná zaplatiť súdny poplatok

za dovolanie, ani splnomocniť na svoje zastupovanie advokáta, čo je zákonná podmienka podľa §241(1) OSP. Preto súčasne s podaním dovolania požiadala o pridelenie právneho zástupcu ex offo ako aj o priznanie oslobodenia od súdneho poplatku.

Súd vyzval Sťažovateľku 1 na odstránenie nedostatkov svojho podania tak, aby si ustanovila za zástupcu advokáta, alebo aby súdu relevantným spôsobom preukázala, že spĺňa podmienky na priznanie oslobodenia od súdneho poplatku. Súd jej zároveň zaslal na vyplnenie tlačivo „vzor 6“. Túto výzvu prevzal Sťažovateľ 2 ako ex-konateľ, pričom Sťažovateľke 1 ju nebol schopný doručiť pre jej neexistenciu.

Sťažovateľka 1 súdu odpovedala (konaním Sťažovateľa 2) podaním zo dňa 15. 5. 2008 (S868). V tomto súdu namietala nemožnosť vyplniť tlačivo určené pre podmienky žiadateľa ktorým je fyzická osoba, upozornila súd na zákonnú nemožnosť udeliť advokátovi plnú moc a namietala, že za danej situácie (výmaz z OR) nemôže byť vlastníčkou vôbec žiadneho majetku.

Súd Sťažovateľke 1 oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal a právneho zástupcu jej nepridelil z dôvodu, že súdu nepreukázala, že žiaden majetok nemá (S907). Aj toto rozhodnutie prevzala len fyzická osoba a Sťažovateľke 1 ho nedoručila. ...

Sťažovateľka 1 sa voči tomuto uzneseniu odvolala (S908) a namietala vyššie uvedené skutočnosti, ako aj vedome nepravdivú argumentáciu súdu, ktorá je v rozpore s obsahom spisu. Odvolací súd odvolaniu nevyhovel (S1116), kedy sa stotožnil so stanoviskom prvostupňového súdu a svoje rozhodnutie oprel o nepreukázanie nemajetnosti Sťažovateľkou 1, za stále platnej situácie zákonnej nemožnosti (vyplývajúcej z Obchodného zákonníka) vlastníctva akéhokoľvek majetku nejestvujúcou Sťažovateľkou 1. Odvolací súd týmto rovnako uprel Sťažovateľke právo na spravodlivé prejednanie jej veci, na prístup k súdu, na spravodlivosť a zároveň negoval predpokladanú účinnosť a efektivitu využitého opravného prostriedku, kedy tento degradoval na formálny akt bez zákonného obsahu.

Dovolanie proti tomuto uzneseniu Sťažovateľka 1 nepodala z dôvodov, že podľa laického názoru fyzickej osoby, ktorá za ňu konala po zániku práva na takéto konanie, podmienky na podanie dovolania neboli splnené. Navyše, pri tomto dovolaní by opätovne musela požiadať o pridelenie právneho zástupcu ex offo, pričom by mohla argumentovať len skutočnosťami, ktoré už boli preskúmané súdom, ktorý o takejto žiadosti môže rozhodnúť a to s negatívnym výsledkom, a teda, dovolanie by bolo zjavne neúčinným a

neefektívnym prostriedkom zjednania nápravy. Hypoteticky, ak by takéto dovolanie podala a súd by žiadosti o pridelenie právneho zástupcu nevyhovel, mohla by sa proti takémuto rozhodnutiu odvolať, ďalej dovolať (a znovu požiadať o pridelenie právneho zástupcu v tomto dovolacom konaní) atď., adinfinitum, čo by nakoniec k riešeniu aj tak nevedlo.

Sťažovateľka sa preto v ďalšom postupe oprela o rozhodnutie Ústavného súdu SR zo dňa 10. 10. 2006, č. k. III. ÚS 321/06. V tomto konaní sa právnická osoba sťažovala na porušenie svojich základných práv neodpustením súdneho poplatku súdom. Ústavný súd sťažnosť odmietol z nedostatku právomocí s tým, že nepriznaním oslobodenia od súdneho poplatku nedošlo k porušeniu základných práv sťažovateľky a porušením jej základných práv by sa mohol súd zaoberať jedine za predpokladu, že by súd z uvedeného dôvodu právoplatne zastavil konanie (za splnenia ďalších podmienok).

Výzvou zo dňa 22. 1. 2009 (S1117) súd vyzval Sťažovateľku 1, aby si ustanovila právneho zástupcu z radov advokátov, kedy súd naďalej trval na splnení nesplniteľnej podmienky.

Ex-konateľ sa o to pokúšal, avšak stále narážal na neochotu advokátov, aby zastupovali nejestvujúcu sťažovateľku a aby akceptovali plnú moc udelenú ex-konateľom po zániku jeho oprávnenia konať za sťažovateľku. Problémom bola aj otázka platenia za poskytnuté advokátske služby, z rovnakých dôvodov.

Uznesením zo dňa 30. 9. 2009 (S1118), Najvyšší súd SR dovolacie konanie zastavil pre neodstránenie prekážky postupu v konaní.

Konaním súdu/súdov tak došlo k porušeniu základných práv a ľudských práv a základných slobôd sťažovateľov v rozsahu, ako už uviedli na začiatku časti II tejto sťažnosti. Na presnejšie vyšpecifikovanie si sťažovatelia vzhľadom na svoju neodbornosť netrúfajú, preto svoje krivdy aspoň laicky čiastočne sumarizujú, predovšetkým pre potrebu rozhodnutia o ich žiadosti o pridelenie právneho zástupcu pre konanie pred ústavným súdom...

V dovolacom konaní sa Sťažovateľka 1 domáhala svojho ústavného práva na súdnu ochranu, ktoré Ústava SR priznáva „každému, ktorého právo je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravené a ktorého sa možno zákonom ustanoveným postupom domáhať na súdnom alebo inom orgáne Slovenskej republiky“. Právo na súdnu alebo inú právnu ochranu nie je možné obmedziť iba na základné práva a slobody, ako sú uvedené

v druhej hlave Ústavy Slovenskej republiky. Takýto záver nie je možné odvodiť ani z Ústavy Slovenskej republiky a ani zo zákonov upravujúcich výkon práva na súdnu alebo inú právnu ochranu. V tomto smere sa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky líši od čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý rozsah uplatnenia práva na súdnu ochranu obmedzuje na rozhodovanie o „občianskych právach alebo záväzkoch“ a na rozhodovanie o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia. Toto právo bolo Sťažovateľke 1 upreté.

Najvyšší súd SR, zastavením dovolacieho konania, pri postupe súdu v rozpore s čl.46(4) Ústavy SR, porušil základné práva a ľudské práva a základné slobody sťažovateľov, s dôsledkom vyvolania porušenia ich ďalších základných práv, ľudských práv a základných slobôd.»

Sťažovatelia návrh na rozhodnutie sformulovali takto:

„Sťažovatelia sa touto sťažnosťou domáhajú obnovy svojich porušených základných práv a ľudských práv a základných slobôd tak, aby sa mohli zákonom stanoveným spôsobom domáhať svojich práv v konaní o zmene zápisu v obchodnom registri, vedenom na Okresnom súde Košice I pod č. k. 31Zpz 387/03 a svojich majetkových práv napadnutých výmazom Sťažovateľky 1 z obchodného registra, najmä (ale nielen):

- zrušenia uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. 9. 2009, č. k. 6 Obdo 9/2009;
- zrušenia uznesenia Krajského súdu Košice zo dňa 27. 11. 2008, č. k. 2Cob/184/2008-150;

- zrušenia uznesenia Okresného súdu Košice I, zo dňa 8. 9. 2008, č. k. 31Zpz 387/03.

Sťažovatelia sa domáhajú obnovenia zápisu v obchodnom registri skutočností, platných tesne pred uskutočneným výmazom Sťažovateľky 1, cestou návrhu Súdu na vydanie príslušného príkazu.

Sťažovatelia navrhujú Súdu, aby im priznal náhradu nemajetkovej ujmy nasledovne:

Sťažovateľke 1: 15 000,- €; Sťažovateľovi 3: 7 500,-€

Sťažovatelia navrhujú Súdu, aby pripustil doplnenie odôvodnenia navrhovanej výšky odškodnenia za nemajetkovú ujmu v rámci doplnenia/opravy tejto sťažnosti prideleným advokátom, ak ich žiadosti o jeho pridelenie vyhovie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom skúmal, či spĺňa zákonom predpísané náležitosti podľa § 20 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde a či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vychádzal z toho, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov ustanovených v zákone.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažnosť sťažovateľov smeruje proti postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Zpz 387/03 a jeho uzneseníu z 8. septembra 2008, uzneseníu krajského súdu č. k. 2 Cob/184/2008-150 z 27. novembra 2008 a uzneseníu najvyššieho súdu sp. zn. Obdo 1/2009 z 30. septembra 2009 s tým, že označeným postupom a uzneseniami mali byť porušené základné práva sťažovateľov upravené v čl. 46 ods. 1 a 4, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 a čl. 13 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového

protokolu. K namietanému porušeniu označených práv malo dôjsť tým, že sťažovateľke nebolo v konaní o dosiahnutie zhody medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom (t. j. vo veci jej výmazu z obchodného registra) priznané oslobodenie od súdnych poplatkov a nebol jej ustanovený zástupca z radov advokátov.

1. Sťažnosť síce podáva sťažovateľka a sťažovateľ [jednak ako konateľ sťažovateľky pred jej výmazom z obchodného registra a zároveň aj ako fyzická osoba, vlastník obchodného podielu v súčasnosti už neexistujúcej sťažovateľky (obchodnej spoločnosti K., s. r. o.)], ale v podstate ide o sťažnosť týkajúcu sa namietaného porušenia práv sťažovateľky. V súvislosti s tým, že sťažovateľ podáva ústavnému súdu sťažnosť ako konateľ sťažovateľky, ústavný súd uvádza, že sťažovateľka t. č. už neexistuje, lebo zanikla výmazom z obchodného registra 17. septembra 2007, preto funkcia sťažovateľa ako konateľa (štatutárneho orgánu) tejto právnickej osoby 17. septembra 2009 taktiež zanikla. Ústavný súd v súvislosti s namietaným porušením práv sťažovateľa ako konateľa sťažovateľky uvádza, že sťažovateľ sa z tejto pozície mohol domáhať ochrany len práv a nápravy ujmy, ktorú mala utrpieť sťažovateľka, keďže z funkcie konateľa pre sťažovateľa vyplývalo iba oprávnenie konať len vo veciach sťažovateľky. Pokiaľ sa sťažovateľ domáha ochrany svojich práv ako fyzická osoba (spoločník a bývalý vlastník obchodného podielu sťažovateľky), ústavný súd uvádza, že ochranu svojich práv (nárok na náhradu škody) mohol uplatniť podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Na tomto základe a v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 297/09) ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú neoprávnenou osobou.

2. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky uznesením okresného súdu sp. zn. 31 Zpz 387/2003 z 8. septembra 2008 a uznesením krajského súdu č. k. 2 Cob/184/2008-150 z 27. novembra 2008 ústavný súd uvádza, že z princípu subsidiarity zakotvenej v čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatnení svojej právomoci

riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každého. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého právomoc predchádza pred uplatnením právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04). V súlade s týmto mala sťažovateľka proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 31 Zpz 387/2003 z 8. septembra 2008 v súlade s čl. 127 ods. 1 ústavy a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde k dispozícii riadny opravný prostriedok, ktorý aj využila, a preto ústavný súd uplatniac princíp subsidiarity sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. Čo sa týka napadnutého uznesenia krajského súdu č. k. 2 Cob/184/2008-150 z 27. novembra 2008, sťažovateľka podala proti nemu prostredníctvom okresného súdu dovolanie. Najvyšší súd dovolacie konanie začaté na základe dovolania sťažovateľky uznesením sp. zn. 6 Obdo 9/2009 z 30. septembra 2009 zastavil z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných podmienok na dovolacie konanie zo strany sťažovateľky. Ústavný súd konštatujúc, že je vecou účastníka konania splniť všetky zákonom ustanovené podmienky na prístup súdu vrátane povinného právneho zastúpenia, dospel k záveru, že ak tak sťažovateľka napriek výzve na odstránenie tohto nedostatku neurobila, sama sa zbavila reálnej možnosti, aby sa o jej mimoriadnom opravnom prostriedku konalo.

V spojitosti s tým ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru (m.m. I. ÚS 155/08), podľa ktorej za splnenie podmienky povinného vyčerpania všetkých procesných prostriedkov pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (§ 53 ods. 1 zákon o ústavnom súde) nemožno považovať ich formálne uplatnenie a rozhodnutie o nich. Tak je to aj v prípade, ak sťažovateľ síce opravný prostriedok na ochranu svojich práv uplatnil, ale nesplnil všetky zákonom ustanovené podmienky na prístup súdu

(v okolnostiach prípadu podmienku povinného právneho zastúpenia). Za takejto situácie všeobecný súd, ktorý o opravnom prostriedku uplatnenom sťažovateľom mal a mohol rozhodovať (v tejto veci najvyšší súd), nedostal príležitosť zaoberať sa dôvodmi jeho podania, a to kvôli procesnému zavineniu účastníka konania (v danom prípade sťažovateľky, ktorá bola v namietanom konaní v procesnom postavení navrhovateľky).

Vzhľadom na to, že založenie právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde je, ako už bolo uvedené, subsidiárne, ústavný súd odmietol túto časť sťažnosti sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Ďalej k tejto časti sťažnosti, a to k argumentácii sťažovateľky, že požiadala o ustanovenie advokáta, avšak jej žiadosti nebolo vyhovené, ústavný súd dodáva, že nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov a v zásade mu neprislúcha právo dozoru nad ich rozhodovacou činnosťou. Do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov by bol oprávnený zasiahnuť iba za predpokladu, ak by ich postupom alebo rozhodnutím boli porušené základné práva alebo slobody účastníka konania.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, z hľadiska sťažovateľkou uplatnených námietok a s ohľadom na to, že môže preskúmať iba jeho ústavnosť, dospel k záveru, že sťažnosť ani vo vzťahu k tejto argumentácii sťažovateľky nie je dôvodná.

Podľa § 30 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom v relevantnom čase (ďalej len „OSP“) účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov (§ 138 ods. 1 OSP), ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. Podmienkou oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 138 ods. 1 OSP sú jednak pomery účastníka a jednak to, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Posúdenie toho, či sú splnené zákonom ustanovené predpoklady na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, a teda zároveň aj na ustanovenie zástupcu z radov advokátov, patrí výlučne do rozhodovacej sféry všeobecných súdov. Iba v prípade, že by nesprávna aplikácia zákonných predpisov všeobecnými súdmi mala za následok porušenie základných práv alebo slobôd, napríklad v dôsledku arbitrárnosti alebo v dôsledku takej interpretácie, ktorá je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, prichádzala by do úvahy ingerencia ústavného súdu v záujme ochrany práv sťažovateľa.

Po preskúmaní namietaného rozhodnutia krajského súdu však ústavný súd nezistil také jeho pochybenie, ktoré by opodstatňovalo jeho zásah a následnú kasáciu tohto rozhodnutia. Ústavný súd zastáva názor, že krajský súd riadne a ústavne konformným spôsobom odôvodnil, prečo dospel k záveru o nutnosti potvrdenia uznesenia prvostupňového súdu, ktorým nebolo sťažovateľke priznané oslobodenie od súdnych poplatkov a nebol jej ustanovený zástupca z radov advokátov, konštatujúc, že: *„Navrhovateľ spoločnosť K. s.r.o. ani v odvolacom konaní nepreukázal, že spĺňa predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov a predpoklady pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov, ale iba odkázal súd na použitie Obchodného registra a údaje týkajúce sa navrhovateľa vyplývajúce obchodného registra. Zároveň poukázal na skutočnosť, že v tomto prípade oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie zástupcu z radov advokátov žiada neexistujúca spoločnosť.“*

Ústavný súd napokon poznamenáva, že čl. 47 ods. 2 ústavy zakotvuje právo na to, aby sa každý mohol nechať v konaní zastupovať kvalifikovaným právnym zástupcom, ktorý účastníkovi poskytne právnu pomoc v prípadoch, ktoré si takúto pomoc vyžadujú. Toto základné právo však neimplikuje výslovne požiadavku, aby právna pomoc bola zabezpečená rozhodnutím súdu a zároveň bezplatne.

Zhrňujúc uvedené ústavný súd nezistil relevantný dôvod na to, aby namietané uznesenie krajského súdu kvalifikoval ako odporujúce sťažovateľkou označeným právam, a na základe toho dospel k záveru, že sťažnosť možno v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde zároveň odmietnuť aj z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

4. Čo sa týka namietaného porušenia práv sťažovateľky uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obdo 9/2009 z 30. septembra 2009, ústavný súd skúmal v prvom rade splnenie náležitostí vyžadovaných pre dovolacie konanie ustanovených v § 241 ods. 1 OSP a splnenie podmienok prípustnosti dovolania. V tejto súvislosti je v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu uvedené:

„Skôr než Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) pristúpil k skúmaniu prípustnosti dovolania, skúmal, či dovolanie spoločnosti K., s.r.o., K. má náležitosti vyžadované v zmysle ust. § 241 ods. 1 O. s. p.

Podľa ust. § 241 ods. 1 O. s. p. v dovolaní sa musí popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu a z akých dôvodov sa toto rozhodnutie napáda, prípadne ktoré dôkazy by sa mali vykonať na preukázanie dôvodov dovolania a čoho sa dovolateľ domáha. Dovolateľ musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná. .

Ako vyplýva z vyššie citovaného ust § 241 ods. 1 O. s. p. nevyhnutným predpokladom účinného dovolania je aj to, aby ho spísal advokát

Nedostatok zastúpenia advokátom je odstrániteľným nedostatkom, ktorý je možno napraviť podľa ust. § 43 O.s.p. .

Súd prvého stupňa preto vyzval spoločnosť K., s. r. o., K. výzvou z 29. apríla 2008, ktorú spoločnosť prevzala 19. mája 2008, na odstránenie nedostatku zastúpenia dovolateľa advokátom. Dovolateľ nedostatok dovolania neodstránil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolacie konanie zastavil podľa ust. § 104 ods. 2 O. s. p.“

O dovolaní najvyšší súd rozhodol tak, že konanie zastavil uznesením sp. zn. 6 Obdo 9/2009 z 30. septembra 2009, a to z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovenej podmienky povinného právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľka nesplnila napriek výzve okresného súdu na odstránenie tohto nedostatku. Nesplnenie zákonom ustanovených podmienok, ktoré sa vyžadujú od účastníka konania preto, aby sa mohlo o jeho opravnom prostriedku konať (v dôsledku nesplnenie ktorých sa konanie zastaví), nemožno v súlade

s doterajšou judikatúrou ústavného súdu považovať za odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom.

Ústavný súd pripomína, že dovolacie konanie je mimoriadným konaním, keďže sa ním vstupuje do právoplatne skončených vecí. Preto nerešpektovanie formalizovaných podmienok náležitostí dovolania a predpokladov jeho prípustnosti je dôvodom na zastavenie dovolacieho konania, čo je aj v záujme zachovania právnej istoty garantovanej v čl. 1 ods. 1 ústavy nevyhnutné. Z tohto dôvodu podľa názoru ústavného súdu nemožno za porušenie označených práv sťažovateľky považovať postup súdu, ktorý je v súlade s čl. 2 ods. 2 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy.

V danom prípade je relevantnou aj judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej je na skúmanie splnenia podmienok konania, prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré na konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že uvedené obdobne platí, aj pokiaľ ide o skúmanie podmienok dovolacieho konania.

Podľa názoru ústavného súdu uvedený výklad najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba dovolacie konanie zastaviť, a preto ho ústavný súd považuje i z hľadiska ústavných aspektov za dostačujúce a ústavne udržateľné.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd (ako už bolo uvedené) nie je opravným súdom právnych

názorov všeobecných súdov. Ingerencia ústavného súdu do výkonu právomoci najvyššieho súdu by mohla byť opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil v danej veci s interpretáciou zákonov zo strany najvyššieho súdu, mohol by v zmysle svojej stabilnej judikatúry nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 303/06), čo však, ako už bolo uvedené, v okolnostiach prípadu ústavný súd nezistil.

Vzhľadom na to ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, že sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie svojich označených práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obdo 9/2009 z 30. septembra 2008, odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľov, ako aj ich žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu pre konanie pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2010